

Lublin, dnia 07.01.2026

dr hab. Adam Zadroga, prof. KUL
Wydział Teologii
Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

**Recenzja w postępowaniu o nadanie Pani dr Beacie Krajewskiej
stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk o rodzinie
w dyscyplinie nauki o rodzinie**

1. Uwagi wstępne

Podstawą prawną sporządzenia niniejszej recenzji jest decyzja Senatu Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie z dnia 23 października 2025 roku w sprawie powołania mnie na recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym pani dr Beaty Krajewskiej (Uchwała Nr 141/2025).

Recenzja osiągnięć naukowych Habilitantki odwołuje się do Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, w szczególności do art. 219 ust. 1.

Podstawę oceny dorobku Pani dr Beaty Krajewskiej stanowią: autoreferat, wykaz osiągnięć naukowych, raport bibliometryczny, a także wskazane przez Habilitantkę najważniejsze osiągnięcie naukowe wraz z publikacjami i dokumentacją uzupełniającą, przedstawioną w toku postępowania.

Dane naukometryczne przywołuję zgodnie z raportem bibliometrycznym.

Po zapoznaniu się z przekazanym materiałem należy stwierdzić, że Habilitantka przedłożyła dokumentację pozwalającą na przeprowadzenie oceny zarówno najważniejszego osiągnięcia naukowego, jak i całokształtu aktywności naukowej, a także innych form aktywności akademickiej wymaganych w procedurze

habilitacyjnej. Dokumentacja jest spójna, a jej układ umożliwia rekonstrukcję ciągłości problemowej badań oraz miejsca Habilitantki w dyscyplinie nauki o rodzinie.

2. Sylwetka Habilitantki

Pani dr Beata Krajewska ukończyła studia wyższe w zakresie pedagogiki, co stanowi istotne zaplecze kompetencyjne dla podejmowanych przez nią zagadnień z obszaru rodziny, dziecka oraz instytucji wsparcia.

Habilitantka posiada stopień doktora w zakresie pedagogiki oraz wykazuje dodatkowe kwalifikacje zdobywane w toku kształcenia podyplomowego (m.in. studia z zakresu suicydologii) i szkoleń specjalistycznych, co – w wymiarze kompetencyjnym – wzmacnia jej przygotowanie do podejmowania zagadnień ryzyka, kryzysu i ochrony dobrostanu dzieci i młodzieży w systemie wsparcia.

Ścieżka zatrudnienia Pani dr Beaty Krajewskiej obejmuje zarówno pracę akademicką (w tym zatrudnienie na stanowisku adiunkta), jak i doświadczenie praktyczne w placówkach edukacyjnych oraz w obszarze wsparcia społecznego (rola pedagoga). Z perspektywy nauk o rodzinie jest to ważne, ponieważ problematyka pieczy zastępczej i instytucjonalno-rodzinnych form opieki wymaga rozumienia nie tylko norm i modeli teoretycznych, lecz również realiów funkcjonowania instytucji i rodzin w sytuacji obciążenia.

Tematyka dorobku naukowego Habilitantki koncentruje się wokół kilku zasadniczych osi: wsparcia dziecka i rodziny, pieczy zastępczej, przemocy w rodzinie, świadomości wychowawczej i praw dziecka oraz podmiotów samorządowych w środowisku szkolnym. Ten układ zainteresowań jest charakterystyczny dla badacza lokującego swoją refleksję na styku pedagogiki rodziny, polityki społecznej, elementów prawa oraz pracy socjalnej – a więc w obszarze typowym dla nauk o rodzinie jako dyscypliny integrującej.

Wskazane przez Habilitantkę najważniejsze osiągnięcie naukowe (szczegółowo omówione niżej) pozostaje w jednoznacznej ciągłości z jej dotychczasowymi zainteresowaniami. Monografia dotycząca rodzinnych domów dziecka stanowi syntetyczne opracowanie problematyki, która w jej dorobku powraca w perspektywie dobra dziecka, wsparcia rodziny oraz instytucjonalnych mechanizmów kompensacji deficytów środowiska rodzinnego. Z tego względu należy uznać, że osiągnięcie to nie jest epizodem tematycznym, lecz logiczną konsekwencją prowadzonej dotąd pracy badawczej.

3. Opinia na temat wskazanego przez Habilitantkę najważniejszego osiągnięcia naukowego

Najważniejszym osiągnięciem naukowym wskazanym przez Habilitantkę jest monografia: Beata Krajewska, *Rodzinne domy dziecka. Idea – przemiany – wsparcie*, Wydawnictwo Edukacyjne „AKAPIT” s.c., Toruń 2024, ss. 297.

Autorka podejmuje temat rodzinnych domów dziecka w układzie, który łączy perspektywę: ideową i definicyjną, historyczno-instytucjonalną, normatywną oraz empiryczno-doświadczeniową. W kolejnych partiach pracy omawia specyfikę tej formy pieczy, jej przeobrażenia w polskim porządku instytucjonalnym, aktualne ramy prawno-organizacyjne, a następnie przedstawia założenia i wyniki badań odnoszących się do wsparcia opiekunów i podopiecznych oraz do doświadczeń osób prowadzących rodzinne domy dziecka.

Wybór problematyki należy uznać za trafny i naukowo uzasadniony. Rodzinne domy dziecka stanowią formę pieczy zastępczej szczególnie wrażliwą aksjologicznie i społecznie: z jednej strony mają realizować „rodzinność” opieki, z drugiej – pozostają zanurzone w złożonym układzie regulacji, finansowania, nadzoru oraz współpracy instytucjonalnej. Autorka przekonująco wskazuje, że rozpoznanie jakości wsparcia w tej formie pieczy ma znaczenie nie tylko opisowe, lecz również projektujące.

Głównym celem pracy jest wieloaspektowe rozpoznanie rodzinnych domów dziecka: ich idei, przemian oraz systemu wsparcia, a także uchwycenie doświadczeń opiekunów w perspektywie problemów praktyki i potrzeb instytucjonalnych. Cel ten ma charakter zarówno poznawczy, jak i aplikacyjny, co w badaniach familiologicznych należy uznać za szczególnie pożądane.

Autorka stosuje analizę materiałów źródłowych (w tym regulacji prawnych i danych zastanych), a także komponent badań empirycznych ukierunkowanych na rozpoznanie doświadczeń i ocen osób prowadzących rodzinne domy dziecka. Należy zaznaczyć, że empiryczna część pracy – jak w przypadku wielu badań podejmowanych w środowisku trudnodostępnym – ma ograniczenia związane z liczebnością i doбором próby. Nie przekreśla to jednak jej wartości poznawczej: przedstawione wyniki pełnią funkcję problemowej diagnozy i stanowią wystarczającą podstawę do formułowania postulatów dla praktyki oraz do wyznaczenia kierunków dalszych badań.

Za istotny rezultat pracy należy uznać przede wszystkim uporządkowanie i syntetyczne ujęcie rodzinnych domów dziecka jako formy pieczy zastępczej. Autorka pokazuje, w jakim stopniu kształt tej formy opieki jest wypadkową regulacji, finansowania oraz jakości wsparcia instytucjonalnego. Warto podkreślić także wyraźne wyeksponowanie napięć systemowych: między założeniem „rodzinności” pieczy a realnym obciążeniem opiekunów, między normą a praktyką dostępu do specjalistów i wsparcia koordynacyjnego, a także między potrzebą stabilizacji a dynamiką sytuacji prawnej dziecka i jego rodziny biologicznej. Szczególnie cenne są wnioski postulatywne, wskazujące na konieczność wzmacniania sieci wsparcia (szkolenia, koordynacja, wsparcie wytchnieniowe) i urealniania instrumentów finansowo-organizacyjnych.

Reasumując, monografię generalnie oceniam pozytywnie. Jest to opracowanie merytorycznie dostatecznie dojrzałe, spójne i ważne dla dyscypliny nauki o rodzinie,

ponieważ łączy refleksję teoretyczno-instytucjonalną z rozpoznaniem praktyki pieczy zastępczej. Należy stwierdzić, że wskazane główne dzieło habilitacyjne wnosi do dyscypliny istotny wkład w postaci uporządkowania problematyki oraz wniosków o charakterze aplikacyjnym. Jednocześnie – w duchu recenzenckiej rzetelności – chcę z jednej strony zauważyć pewne formalne niedociągnięcia redakcyjne tekstu (m.in. liczne błędy interpunkcyjne, nieporadności składniowe), a z drugiej wskazać dwa pola możliwego wzmocnienia merytorycznego. Po pierwsze, wskazane byłoby – moim zdaniem – rozwinięcie procedur analizy danych jakościowych, np. wyraźniejsze pokazanie drogi od materiału do kategorii i wniosków. Po drugie, wartościowe byłoby poszerzenie bazy empirycznej w przyszłych badaniach, tzn. nie tylko podjęcie próby dotarcia do większej liczby osób prowadzących rodzinne domy dziecka (obecnie uzyskano zaledwie 15 odpowiedzi z ponad 700 działających podmiotów), lecz także np. uwzględnienie perspektywy organizatorów i koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej oraz poszerzenie bazy o dane porównawcze między regionami bądź nawet powiatami. Pragnę zaznaczyć, że uwagi te mają charakter konstruktywny i nie podważają całościowej, pozytywnej oceny monografii.

Nowość przedłożonego osiągnięcia polega na konsekwentnym zestawieniu trzech perspektyw: historyczno-instytucjonalnej, normatywnej oraz empiryczno-doświadczeniowej. Autorka nie poprzestaje na opisie formy pieczy zastępczej, lecz pokazuje dynamikę jej przemian i zależność jakości funkcjonowania rodzinnych domów dziecka od realnej dostępności wsparcia. Dlatego należy stwierdzić, że praca ma charakter porządkujący i zarazem projektujący: pozwala lepiej rozumieć mechanizmy działania systemu oraz wskazuje miejsca, w których system wymaga korekt.

Praca posiada jednocześnie wyraźny walor aplikacyjny. Wnioski i postulaty sformułowane przez Autorkę mogą stanowić istotny punkt odniesienia dla organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej, koordynatorów pieczy oraz jednostek samorządu terytorialnego odpowiedzialnych za lokalne rozwiązania wsparcia. Na

szczególne podkreślenie zasługuje zidentyfikowanie obszarów, w których rozbieżność między regulacją a praktyką (finansowanie, dostęp do specjalistów, wsparcie wytnieniowe, sieciowanie opiekunów) wpływa na jakość opieki i dobrostan dziecka. Z tego względu monografia może pełnić funkcję nie tylko diagnostyczną, lecz również rekomendacyjną.

Osiągnięcie habilitacyjne należy jednoznacznie sytuować w dyscyplinie nauki o rodzinie, ponieważ dotyczy ono kluczowego problemu familiologicznego, tj. kompensacji deficytów środowiska rodzinnego w sytuacji konieczności czasowego lub trwałego zastąpienia rodziny biologicznej. Autorka analizuje funkcjonowanie dziecka i opiekunów w strukturze „quasi-rodzinnej”, a jednocześnie osadza to w kontekście instytucjonalnych i społecznych mechanizmów wsparcia. Interdyscyplinarność opracowania nie rozmywa jego tożsamości, lecz odpowiada specyfice nauk o rodzinie jako dyscypliny integrującej różne porządki opisu i wyjaśniania zjawisk rodzinnych.

4. Ocena dorobku składającego się na aktywność naukową

Na podstawie wykazu osiągnięć należy stwierdzić, że dorobek naukowy Habilitantki po uzyskaniu stopnia doktora obejmuje publikacje o zróżnicowanym charakterze: monografie [6], rozdziały w monografiach [36], artykuły w czasopismach naukowych [55] oraz inne formy aktywności, tj. członkostwo w redakcjach monografii [5], recenzje [20], artykuły popularnonaukowe [6], opracowanie zwarte [1].

Tematyka dorobku Habilitantki daje się uporządkować w pięć zasadniczych grup:

- (1) wsparcie dziecka i rodziny,
- (2) piecza zastępcza i instytucjonalne formy opieki,
- (3) przemoc w rodzinie i profilaktyka zagrożeń,
- (4) prawa dziecka i świadomość wychowawcza,
- (5) środowisko szkolne i lokalne struktury wsparcia.

Zestawienie to wskazuje na konsekwentne budowanie dorobku w polu familiologicznym.

Na uwagę zasługują powiązania dorobku z praktyką instytucjonalną oraz ze społecznym wymiarem pracy z rodziną. Część publikacji wpisuje się w diagnozę instytucji wsparcia, pieczy zastępczej i ochrony dziecka, co zwiększa doniosłość aplikacyjną dorobku. Wykaz osiągnięć dokumentuje również aktywność konferencyjną oraz zaangażowanie w inicjatywy badawcze (granty wewnętrzne i projekty statutowe).

Raport bibliometryczny wskazuje brak obecności dorobku w międzynarodowych bazach indeksacyjnych, co należy odnotować jako obszar możliwego wzmocnienia. Jednocześnie w tym przypadku trzeba dodać, że w naukach o rodzinie – zwłaszcza w pracach mocno osadzonych w kontekście instytucjonalnym i prawnym danego kraju – wartość merytoryczna i aplikacyjna nie zawsze koreluje bezpośrednio z indeksowaniem. Niemniej, dla zwiększenia oddziaływania naukowego wskazane byłoby systematyczne rozwijanie publikowania w językach kongresowych oraz włączanie się w międzynarodowe sieci badawcze. W działalności naukowej dr Krajewskiej dostrzegalny jest bowiem wyraźny niedobór aktywności o charakterze mobilności zagranicznej. Choć nie wpływa to na merytoryczną wagę jej dorobku w zakresie nauk o rodzinie, wynikającą z jego silnego zakorzenienia w polskich uwarunkowaniach prawno-instytucjonalnych, to jednak zmniejsza potencjał międzynarodowej widoczności jej badań.

W dokumentacji wskazano udział Habilitantki w projektach badawczych (jednak jedynie w grantach uczelnianych i projektach statutowych), a także aktywność aplikacyjną w postaci przygotowania wniosku grantowego (OPUS/NCN). Ta aktywność świadczy o dostatecznej kompetencji projektowej oraz o próbie osadzania badań w logice konkurencyjnego finansowania.

Wykaz osiągnięć potwierdza aktywny udział Habilitantki w konferencjach naukowych, obejmujący liczne wystąpienia. Przeważają zagadnienia dotyczące edukacji medialnej, wsparcia rodziny, pieczy zastępczej oraz problemów wychowania i ochrony dziecka, co pozostaje w pełnej zgodzie z jej profilem badawczym. Ponadto, dokumentacja odnotowuje zaangażowanie Habilitantki w prace organizacyjne oraz merytoryczne związane z konferencjami naukowymi. Jest to istotny przejaw pracy na rzecz środowiska akademickiego i dowód jej aktywnej obecności w rodzimych sieciach naukowych.

5. Ocena osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych i popularyzujących naukę

Na podstawie przedstawionych do recenzji materiałów należy stwierdzić, że dorobek dydaktyczny i organizacyjny Habilitantki jest co najmniej dobry, a w niektórych segmentach – zwłaszcza w zakresie pracy organizacyjnej i środowiskowej – zasługuje na ocenę bardzo dobrą.

Prowadzone przez Habilitantkę zajęcia dydaktyczne są powiązane z jej dorobkiem naukowym i obejmują problematykę rodziny, dziecka, wsparcia instytucjonalnego oraz zagrożeń rozwojowych. Świadczy to o spójności aktywności naukowej i dydaktycznej, co w postępowaniach awansowych należy uznać za istotny atut.

W dokumentacji odnotowano aktywności rozwojowe (np. studia podyplomowe), co można interpretować jako dbałość o aktualizację kompetencji w obszarach ważnych dla pracy ze studentami i dla praktycznego wymiaru problematyki rodzinnej.

W wykazie publikacji odnotowano teksty o charakterze popularnonaukowym, co należy ocenić pozytywnie jako element transferu wiedzy do praktyki społecznej. Na uwagę zasługuje działalność redakcyjna i środowiskowa (m.in. funkcje w redakcji czasopisma, aktywność recenzencka), co stanowi istotny komponent pracy organizacyjnej na rzecz nauki.

Reasumując, należy stwierdzić, że działalność dydaktyczna, organizacyjna i popularyzująca naukę pozostaje spójna z profilem badań Habilitantki i stanowi ważne uzupełnienie jej dorobku naukowego.

6. Konkluzja

Przedstawiony do oceny dorobek pani dr Beaty Krajewskiej charakteryzuje się wyraźną wartością teoretyczną i aplikacyjną w ramach nauk o rodzinie. Jest to dorobek rozwijany w sposób systematyczny, silnie osadzony w rzeczywistych wyzwaniach społecznych i instytucjonalnych dotyczących ochrony dziecka oraz wsparcia rodziny. Udział Habilitantki w rozwoju dyscypliny należy uznać za znaczący, szczególnie w obszarze badań nad funkcjonowaniem systemu wsparcia rodziny, pieczy zastępczej oraz instytucjonalnych form kompensowania deficytów środowiska rodzinnego. Pozostałe osiągnięcia również oceniam pozytywnie, gdyż tworzą spójne zaplecze dla jej dorobku naukowego i potwierdzają kompetencje akademickie w sferze dydaktycznej i środowiskowej.

Na podstawie analizy całości przedstawionego do recenzji materiału mogę stwierdzić, że dorobek Habilitantki – łącznie ze wskazanym kluczowym osiągnięciem naukowym – odpowiada wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 Ustawy z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. W konsekwencji wnioszek Pani dr Beaty Krajewskiej o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk o rodzinie, w dyscyplinie nauki o rodzinie, oceniam pozytywnie.

podpis